

DISSERTATIO ACADEMICA
De
RESPECTU PARENTELÆ,

Quam

*Consensu Ampliſſimæ Facultatis Philoſophicæ in Regia
Academia Aboëniſi,*

PRÆSIDE

Mag. JOHANNES BILMARK,
Historiar. ac Philoſoph. Pract. Profefſore Reg. & Ord,

PRO GRADU PHILOSOPHICO

Publice examinandam proponit

JOANNES WIDE,
Angermannus.

In Auditorio Majori die I. Aprilis MDCCXCV,
Horis ante meridiem conſuetis.

ABOÆ,

Typis FRENCKELLIANIS.

KONUNGENS

TRO-TJENARE, ÖFVER-DIRECTEUREN
OCH BRUKS-PATRONEN,
HÖGÄDLE,

Herr JOSEPH BREMER,

HÖGGUNSTIGE GYNNARE,

Såsom mina omständigheter ej synas lofva mig något tillfälle, då jag kunde lämna HERR ÖFVER-DIRECTEUREN verkligen vedermåle af min vördnadsfulla erkänsla för de många välgörningar, hvilka jag af HERR ÖFVER-DIRECTEUREN fått åtnjuta; så fordrar min skyldighet, at tilägna HERR ÖFVER-DIRECTEUREN detta Academiska arbete, såsom en underpant på min tacksamhet. Himlen förünne HERR ÖFVER-DIRECTEUREN och Dets Famille många glada dagar! I hvilken önskan jag med djup vördnad framhårdar at vara

HÖGÄDLE HERR ÖFVER-DIRECTEURENS
OCH BRUKS-PATRONENS

*Ödmjukaste tjänare,
JONS WIDE.*

PRÆFATIO.

Indolem præceptorum Legis Naturalis considerantibus statim fere obvenit singularis, quæ in illis elucet. Dei O. M. *Φιλανθρωπία* & nostræ cura felicitatis, cujus fruitione ne ullus mortalium excideret, scita illa adeo simplicia & perspicua esse voluit Summus Legislatoꝝ, ut quilibet animum ad ea advertens, eadem & intelligat, & ad eorum tenorem se componere queat. Quod sicut generaliter est verum, ita speciatim de Juris Naturalis præceptis, statim spectantibus conjugalem, valet; quippe quæ hoc potissimum sanciant: ut par hominum diversi sexus, dum ætas eorum ac conditio ita ferunt, societatem sobolis procreandæ & educandæ causâ, nec non in mutuum adjutorium libere contrahant, atque in hac contracta amanter & decenter se gerant. Est quoque hæc societas omnium simplicissima, sed quæ tamen fundamentum sternit cæteris societatibus magis compositis; quas inter quum societas emineat civilis, ex sua indole tam ingravescenti malorum temeritati frenum injectura, quam alia, ex quibus felicitas censetur temporalis, commoda promotura; necessarium fuit, ut societates quælibet minores certis adstringerentur legibus, ne turbæ, in his forte gliscen-

tes, ipsam civitatis compagem citius serius destruerent. Docet itaque Historia, quod boni Principes, ordinem ac decus in societate conjugali promotum ituri, naturalem hominum matrimonia contrahendi libertatem, legibus connubialibus, quales & publica & privata postulare visa est salus, restrinxerint, atque matrimonia inter quasdam personas cum alias ob causas, a nobis hac occasione non explicandas, quam præcipue ob earum propinquitatem severissimis sub pœnis interdixerint. De genuino autem hujus interdicti fundamento Eruditis inter se non convenientibus, rationem ejus aliis in Jure Naturali sciscitantibus, aliis autem eandem ex Jure Positivo Universali deducuntibus; operam haud inutilem nos facturos existimavimus, si in ambiguum hanc disceptationem, quantum juvenilis ingenii vires ferant, paulo diligentius inquiramus.

§. I.

Quæ de legibus, quibus propter cognationem seu nimiam personarum propinquitatem matrimonia prohibentur, jam modo subinnuimus, de institutis plerarumque gentium, inter moratiores habitarum, valent; quæ tamen de numero graduum, in matrimonio contrahendo prohibitorum, inter se non conveniunt. Extra instituti vero oleas evagaremur, si hanc discrepantiam præeunte Historia enarrare vellemus, quare nobis sufficit, strictim indicasse gradus, a plerisque istis populis pro interdictis habitos. Ut itaque in rem præsentem veniamus, observamus, ad commemoratam propinquitatem referri *Cognationem* & *Affinitatem*; illam esse vinculum sanguinis inter personas, quarum vel una ab altera, vel utraque a communi quodam stipite descendit, & dispelci communiter solere in *Secularem* ac
Spi-

Spiritualem, & hanc posteriorem contrahi inter Susceptorem & infantem, ab illo in Sacro Baptismi lavacro levatum, cui instituto ne deesset titulus, Susceptorem, *Patrem Spiritualem*, baptizatum vero *filium* vel *filiam Spiritualem* nuncuparunt (a). *Secularis* rursus statui solet duplex: *Naturalis* videlicet, & *Legitima* seu *Civilis*, quarum hæc fiebat per *Adoptionem*, prisco, quam nostro ævo frequentiore, a veteribus Romanis naturali consanguinitati adeo æquiparatam, ut adoptans & adoptata matrimonio jungi prohibeantur, etiam postquam per emancipationem adoptionis jura fuerunt soluta (b). Inritu *cognationis naturalis* matrimonia fuerunt interdicta inter adscendentes & descendentes in eadem linea, sive proximi essent, sive ulteriorum graduum, inter quas personas in infinitum non concedebatur matrimonium: quare etiam harum connubia dicta sunt incesta, itemque nefaria, ceu ita abominanda, quasi de eis ne quidem dari liceret. In linea collateralali æquali prohibita quoque fuerunt connubia in primo, plerumque etiam in secundo consanguinitatis gradu, juxta computationem Canonicam, videlicet inter fratres & sorores, tam germanos, quam consanguineos & uterinos, nec non inter consobrinos. In linea denique collateralali inæquali prohibetur matrimonium inter personas, quæ quodam respectu ut parentes & liberos se habent; ea vero instar parentis se habere censetur, quæ stipiti, a quo utraque suam ducit originem, immediate subest; illicitum igitur est matrimonium inter patrum & fratris filiam, inter avunculum & sororis filiam, inter amitam & fratris filium &c. Matrimonium contrahere volentibus indimento quoque est *Affinitas*, quæ est nexus civilis duarum cognationum, mediante connubio factus, seu accessio unius personæ ad familiam alterius mediante carnali copula facta; quare affinitas contrahitur inter unum con-

ugem & alterius conjugis cognatos. Dicitur autem, ceu videtur, *Affines*, quod duæ cognationes, quæ inter se sunt diversæ, per nuptias copulentur, & altera ad alterius finem accedat. Quod ad prohibitionem matrimonii ratione *Affinitatis*, sequentes potissimum tradi solent regulæ: In linea Recta inter affines, qui sibi sunt ascendentium & descendentium loco prohibetur matrimonium; Et qui gradus in consanguinitate sunt prohibiti, illi etiam in affinitate censentur interdicti; quare nec vitrico privignam, nec privigno novercam ducere licet. In linea quoque collateralis matrimonium communiter est prohibitum inter personas, quæ sibi fratrum & sororum sunt loco, ex. gr. conjugem ducere non licet sororem uxoris suæ. Sed hæc generaliter dicta sufficiant.

(a) Fata Constitutionis Canonicae de cognatione Spirituali in Patria exposuerunt *BÆLTER* in libro *om Kyrkoceremonierne* p. 619. *CELSIUS* in *Dissert. de Constitutione Ecclesiast. Gudswolag dicta*. (b) Vid. Librum 55 de Ritu nuptiarum.

§. II.

Rationem prohibitorum in gradibus nuper commemoratis matrimoniorum Eruditi reddituri naturalem, eam arcessere solent a *Respectu Parentelæ*, in jure Naturali fundato, sed per hæc connubia temerando: quid autem hic importet Juris titulus raro determinant, eundem per se satis clarum existimantes. Sed quum nostro alia sententia sedeat animo, rubrum hujus dissertationis plenius evolvemus, in antecessum observantes, quod respectus parentelæ in antiquissimis Scriptis nulla fiat mentio. *MOSES* *nennet den respectum parentelæ nirgends*, scribit illustri

Iustis J. D. MICHAELIS, und wenigstens bey denjenigen Eben, die er für ein Greuel erkläret; welchen GOTT auch an den Cananitemn strafe, kann er schwerlich auf ihn gesehen haben (a). Neque in Scriptis Auctorum probatae latinitatis occurrit vox *Parentela*, quæ sequiori introducta ævo, denotavit Cognationem parentum aut Soceri cum liberis, sicut nos docent Lexicographi, cujus vero vocis notio late adeo deinceps fuit extensa, ut ad parentes referrentur non solum naturales, sed insuper quotquot parentum loco in vita communi consuescerent haberi; quæ autem vocis acceptio absurditati non uni hinc derivandæ præbuit occasionem. Respectus vero *Parentelæ* intercedere dicitur, si altera persona communi stipiti immediate subest, & altera ab eodem remotior est (b). Nos per Respectum *Parentelæ* intelligimus relationem duarum personarum diversi sexus, quarum altera parentis, altera autem filii vel filiæ vicem sustinet; sustinere autem vicem parentum censentur quotquot communi stipiti immediate subsunt. Ne autem vicarii titulus foret inanis, paria jura parentum vicariis ac naturalibus competere venditarunt. Denique erit notandum, quod *Parentelæ* tres constitui soleant species, quarum prima obtinet inter personas, consanguinitatis vinculo inter se junctas, altera personas in propioribus affinitatis gradibus se contingentes respicit, tertia a Pontificiæ Religioni addictis introducta, concernit eos, inter quos cognatio sic dicta *Spiritualis* intercedit.

(a) Vid. J. D. MICHAELIS *Mosaiches Recht Tom. II.* §. 107 p. 246. (b) Vid. DARIES *Institutiones Jurisprud. Universal.* p. 361.

❖) 6 (❖

§. III.

In fundamentum legis, qua certi in contrahendo matrimonio prohibentur gradus, inquisitionis, primum expendenda venit quæstio: An Lex illa vel Naturalis sit, vel Positiva? Quæstionis hujus nodus quomodo rite sit solvendus, dubius hæret ipse Grotius, qui tamen, exceptis inter adscendentes & horum descendentes conjugiiis, ad posterioris quæstionis partem accedit, ita scribens: *Nam causas certas ac naturales, cur talia conjugia, ita ut legibus ac moribus vetantur, illicita sint, assignare qui voluerit, experiundo discet, quam id sit difficile, immo præstari non possit* (a). Hoc itaque posito, ulterius quæritur: An Lex illa positiva vel Universalis sit vel Particularis? Prior sententia maxime probabilis multis est visa, existimantibus, exemplum Cananæorum horumque vicinorum propter transgressionem Legum Connubialium, Levitic. XVIII occurrentium, a Deo graviter adeo punitorum, ut ex Avitis, ceu v. 24. citati capitis insinuare putatur, ejecti fuerint sedibus, hanc opinionem extra dubitationis aleam ponere. Enimvero quum per se constet, veteres Palæstinæ incolas non fuisse punitos propter transgressionem legis Divinæ per Mosen demum publicatæ, utpote eorum delictis posterioris, Grotius concludit, quod lex aliqua præcesserit, quæ cum mere naturalis non sit, restat ut a Deo data sit, aut ipsis peculiariter (quod non est est verisimile, nec satis ferunt verba) aut humano generi, sive in prima constitutione, sive in restauratione post diluvium (b). Sed, pace tanti viri dixerimus, valde temerarium videri, legem quandam ejusque promulgationem, utpote quæ in facto consistit, ac proinde probari debebat, fingere saltem velle, aut citra sufficientem rationem præsumere. Nos igitur existimamus, Cananæos & horum vicinos ju-

Ris-

stiffimam subiisse pœnam, non propter transgressionem legis cujusdam positivæ Divinæ, de cujus indole ac promulgatione nihil plane constat, sed propter abominanda ac legi Naturali prorsus contraria flagitia, quæ Levith. XVIII v. 20, 21, 23, 24 recensentur; delicta vero, quæ in versibus proxime præcedentibus enumerantur, comprehendi sub legibus populi Judaici particularibus & forensibus, a qua etiam sententia nec alios prorsus alienos invenimus Scriptores (c).

(a) Vid. GROTII *libr. II de Jure belli & pacis C. V. §. 12.* (b) Vid. *libr. & cap. modo cit. §. 13.* (c) Vid. *libr. & Cap. cit. §. 14.* item GLAFEYS *Recht der Vernunft pag. 298, 299.*

§. IV.

Contra ea existimant alii, Legem de gradibus in contrahendo matrimonio prohibitis, legibus accensendam esse Naturalibus, sed qui tamen non eodem modo suos subducunt calculos. Nonnulli enim urgent, omnibus æ singulis hominibus, per pravam non corruptis consuetudinem, horrorem quandam & pudorem a natura esse insitum, eoque fieri, ut conjugia cum personis propiori cognitionis gradu secum junctis, ipsis etiam sensibus ducibus avertentur; quare nec fratres suas sorores, licet pulcherrimas, solent deperire, nec parentibus præsentibus ullum libidinis aut impudicitæ genus vel nominandum sibi permittant. Sed immane quantum falleretur quisquis arbitrio sensuum & perceptionum vel gratarum vel ingratarum in dijudicanda actionum moralitate stare vellet, studio virtutum, quod Lex commendat Naturalis, per solum habitum nobis ut grato obveniente. Immo si
ayer-

averfatione naturali a connubiis arcerentur parentes & liberi, non potuiffet Thebanorum Rex OEDIPODES, uti referunt Mythologi, matrem fuam JOCASTAM, in fcio licet, uxorem ducere, & antequam fuum comperiret errorem, quatuor ex ea fulcipere liberos. Interferitur quoque conjugum identificatio, ut loqui amant, fi inter parentes & liberos admitterentur connubia, adeo ut alter conjugum cum fe ipfo quali confuefceret. Negari profecto nequit, quin liberi partem quandam fubftantiæ parentum circumferant; fed an effectum quendam moralem & qualem ifta habeat cauffa phyfica, noftra non perfpicit ratio, fibi relicta, quæ vero, facem ei præferente Historia Sacra, nullum videt impedimentum, connubiis dictis circa conjugii institutionem objectum. Ex hac enim difcimus, quod Deus O. M. unum ab initio creaverit hominem, cui deinceps in uxorem dedit feminam, ex fua formatam cofta; quare Adamus ad vilum fuæ fponfæ exclamavit: *Os efl de meo offe, & caro de mea carne* Gen. II: 23. Erat itaque Eva pars integralis corporis Adami: obtinebat heic conjugum identificatio, quavis alia cognatione propior, & tamen Deus hoc inftituit conjugium; quod facere non potuiffet, fi talis copula, legi Naturali, in fummis Dei perfectionibus fundatæ, repugnaffet; fiquidem fuæ omnipotentæ æque facile fuiffet, plures homines, quam unum, producere.

§. V.

Allatis hifce argumentis multo validiores cenfentur rationes, ex Morali hominis natura petitæ. Scilicet quum liberi poft Deum O. M. fuis parentibus vitam, vitæque æquipollens bonum, probam educationem, ceteraque felicitatis fuæ adminicula referant accepta; ipfi autem pro ingentibus his in fe meritis ac beneficiis præter gratum ani-

animum parentibus rependere raro queant, illis hoc officium in Jure Naturali est injunctum, ut jugem in suos parentes testentur venerationem. Enimvero cum matrimonium ex sua indole sit societas æqualis, conjugibus in mutuam personarum, jurium & obligationum communionem venientibus, huic autem æqualitati prorsus contraria sit reverentia, quæ inter eos, qui parentum ac liberorum vicem sustinent, subsistere debet, etiam post illud tempus, quo educationis cessavit negotium, igitur concludunt, matrimonia a nobis in §. I. ceu prohibita commemorata, ob periculum venerationi filiali, ac respectui parentelæ imminens, Jure Naturali esse interdicta. Addunt præterea, ordinem in singulis negotiis Sapientissimo placere Numini, ejusque observantia felicitatem generis humani promoveri; quare quum idem per respectum parentelæ confirmetur, per connubia autem in gradibus prohibitis quorumvis officiorum confusio inducatur, si videlicet filius idem maritus fieret, mater insuper nomen ac functiones uxoris assumeret, communesque liberi, patris quidem fratres & sorores, matris autem nepotes ac neptes evaderent, ut alia ejusdem tenoris exempla nunc reticeamus; nullum superesse putant dubitationis scrupulum, quin thalami incesti repugnent præceptis Juris Naturalis. Multum huic argumento tribuit GROTIUS, qui postquam innuisset, ceu §. III vidimus, causas certas ac naturales, cur incesta prohibeantur connubia, adsignari non posse, deinde subjicit: *Ab hac generalitate excipio matrimonia parentum cujuscunque gradus cum liberis, quæ quo minus licita sint, ratio, ni fallor, satis apparet. Nam nec maritus, qui superior est lege matrimonii, eam reverentiam potest præstare matri, quam natura exigit, nec patri filia, quia quamquam inferior est in matrimonio, ipsum tamen matrimonium talem*

inducit societatem, quæ illius necessitudinis reverentiam excludat (a). Sed quum hanc rationem uni tantum matrimonii speciei applicandam esse, nec proinde generalem esse, ipse agnoscat GROTIUS, simul admittit, ex jure Naturali genuinam & sufficientem rationem; prohibitorum in certis gradibus matrimoniorum non esse petendam, quam opinionem mox pluribus confirmabimus.

(a) Vid. Libr. supra cit. II. Cap. V. §. 12.

§. VI.

Cardo itaque rei in eo nunc vertitur, ut dispiciamus, an reverentia filialis, & qui hinc provenit, respectus parentelæ per suam indolem societati conjugali absolute & necessario contrarietur? quocirca res erit paullo altius repetenda. Matrimonium igitur est societas duarum personarum diversi sexus, tam sobolis procreandæ & educandæ causa, quam in mutuum adjutorium, libere inita; ex qua patet definitione, personis matrimonium contrahere cupientibus non alia respectu futuræ prolis in lege Naturali præscribi officia, quam quæ hujus procreationem & educationem concernant, proindeque impedimenta a cognatione, affinitate aliisque causis, futuris objecta conjugibus, a legibus repetenda esse Positivis, partim Divinis, partim humanis, quarum posteriores in gradibus prohibitis determinandis non raro a se invicem discrepare novimus. Ex eadem vicissim sequitur definitione, liberorum erga suos parentes officia, quæ veneratione filiali comprehenduntur, ex procreatione & educatione esse derivanda. Quocirca liberi, quotquot sunt non plane degeneres, & ore profitentur & factis testantur, se maximam probis parentibus debere venerationem. Post Summum enim

enim Numen his acceptum referunt liberi, cum quod vivant, tum etiam, quod per sollicitam, quam horum educationi illi impenderunt, curam bene vivant, saltem vivere possint. Ut vero hujus venerationis fundamentum plane naturale esse demonstraret CANTIZIUS, eam ex sola procreatione arceslere non dubitat, ita scribens: *Scopus conjugii est procreatio sobolis; Finis paternæ societatis, illi subordinatus est procreatam sobolem educare; inde officium parentis: ut sobolem educet, inde officium sobolis: ut se per omnem vitam talem erga parentes exhibeat, qualis est, nempe se præstet, ut procreatam.* Ex quibus præmissis deinde concludit, liberos ad parentes se, ut procreatum ad procreantem habentes, suam ex tenore legis Naturalis respectu parentum agnoscere debere inæqualitatem, ac his proinde perpetuam præstare venerationem, quæ quum profus evanesceret, si vel filius matrem, vel pater filiam in matrimonium duceret, adeoque conjugia inter adscendentes & horum descendentes esse Jure Naturali prohibita (a). Huic autem argumentationi non adsurgunt alii, contententes, procreationem esse actum physicum, quo conjuges potiore habuerunt rationem necessitati physicæ suæ satisfaciendi, & sensualem certe percipiendi voluptatem, quam incertæ hinc proventura sobolis, tum etiam a parentum voluntate non omnino pendere liberorum procreationem, nedum nativam horum indolem, adeoque hunc titulum pro exigenda perpetua a liberis veneratione a parte parentum esse minus validum. Addi potest, quod, quum homines sive physice, sive moraliter considerentur, sint æquales, ac proinde Lex Naturalis, ut alios æquales habeamus, prætenfa illa inter parentes & liberos a Cantzio inæqualitas, per generationem solam producta, talo minus firmo niti videatur; adeoque nec fundamentum naturale prohibitorum inter

ascendentes & horum descendentes matrimoniorum sibi constet.

(a) Vid. *CANTZII Discipl. Morales* p. 274, 275
§. 289 *seq.*

§. VIII.

Restat, ut expendamus alterum venerationis parentibus a suis liberis præstandæ motivum, ab educatione, quæ latissime patet, desumptum. Extra omnem positum est controversiam, liberis in Jure Naturali hoc injungi officium, ut parentes suos ob educationis curam quovis venerationis cultu prosequantur; dubium tamen remanet, an propter hanc a mutuis arceantur connubiis. Si enim contingeret, ut parentes quidam, *σοφῶν* plane oblitii, prolem suam recens natam, vel educationis molestias evitaturi, vel alias ob causas exponerent, nulla subest ratio, quæ nobis persuaderet talem infantem, suæ forti inhumaniter relictum, reverentiam filialem duris debere parentibus. Si igitur postmodum accideret, ut pater filiam suam, quam infantem ferre non potuit, propter alias aliasque plane eximias animi & corporis dotes deperiret ita, ut eandem thalami sociam sibi adjungere discuperet; ex quo, quæso, Juris Naturalis capite incestum hoc censendum foret connubium? Omnis certe venerationis adorea per propriam parentis, officiorum suorum immemoris, culpam pridem fuit sublata. Sed juvat alio adhuc modo propositam expendere disquisitionem. Ponamus, quod filiulam illam, a parentibus expositam, alius, sola tenellæ misericordia ductus, in suam recipiat domum, receptæque probam educationem, aliaque beneficia, quæ a parentibus in liberos conferri solent, liberaliter præstet, nemo certe dubitare potest, quin hæc puel-

puella majorem suo nutritio, quam patri naturali, debeat venerationem. Si porro per levitatem ingenii humani contingeret, ut horum uterque nuptias illius puellæ ambiret, vix ullus foret, qui non urgeret, connubium cum suo patre esse abominabile, cum nutritio autem honestum. Rationem discrepantis adeo judicii de moralitate memorati conjugii frustra inde arcessimus, quod in priori casu veneratio filialis diminueretur, quin & evanesceret; sicut enim eadem fuit nulla, utpote idoneo destituta fundamento, propter omissam educationis, quam Lex Naturalis parentibus injungit, curam; ita eadem ex procreatione esset derivanda, quod tamen fieri non posse, §. antecedente ostendimus. Si igitur metus reverentiæ imminuendæ impedimento esset conjugium inire volentibus, potiori jure matrimonium alumnae cum suo nutritio esset illicitum; quæ vero opinio nec in lege Naturali, nec in gentium cultiorum, Romanis exceptis, institutis firmum invenit præsidium. Accidere denique potest, ut liberi suis parentibus gratias non tantum agere & habere, sed referre etiam possint ob beneficia ab his in se collata, adeoque compensationi, quæ reverentiam sufflaminare potest filialem, sit locus. Ponamus enim filiam sive laudabili industria, sive singulari quodam fortunæ munere in eam pervenire conditionem, ut patri viduo, ad incitas redacto & propter duram sortem in dissolutam prolapsa vitam, non solum necessaria commodioris vitæ præsidia suppeditare queat, sed eam insuper blandis suis atque indefessis precibus ac studiis ad exoptatam reducere frugem; quis dubitaret, quin filia hæc, cujus tanta sunt in patrem merita, priora apud eum ita expungat nomina, ut morali æstimatione nihil ei debeat? Sublato itaque reverentiæ filialis incentivo, si præter hanc nullum aliud foret validum impedimentum, quo parentes

ac liberi a conjugii arcerentur, posset pater sine conscientia morfu hanc suam benefactricem in thalami adsumere sociam. Quæ omnia luculenter, ut putamus, ostendunt, matrimonia inter adscendentes & horum descendentes Juri Naturali absolute & simpliciter non repugnare.

